

Oponentský posudek bakalářské práce

Venduly Hojkové

„Zatajení a odhalení pravdy ve vybraných dramatech Henrika Ibsena“

Studentka si stanovila zajímavý cíl, a to ohledat tematizaci pravdy potažmo pojetí tzv. morálního idealisty ve vybraných hrách Henrika Ibsena. Práce je poměrně zdařilou a poctivou interpretací čtyř vztahových her norského dramatika založenou na detailním rozboru, a to vždy z hlediska pojetí pravdy a jejího zamlčování či odkrývání a role tohoto procesu v dramatickém konfliktu. Autorka prokazuje výborné porozumění primárním textům, nadto pracuje s relevantní sekundární literaturou. Hned v úvodu bych ráda uvedla, že práce splňuje základní požadavky kladené na bakalářskou práci: má jasně stanovené téma, smysluplnou strukturu, volba primárních textů je opodstatněná a zvolená díla sama o sobě mají velikou vypovídací hodnotu. Snad jen se sekundárními prameny mohla studentka poněkud více polemizovat, nikoli se jimi pouze zaštiťovat. Vzhledem k výše uvedenému každopádně práci rozhodně doporučuji k obhajobě. Po tomto konstatování je nutno nicméně věnovat prostor nedostatkům práce.

V názvu práce stojí slovo pravda, nicméně tento termín není v práci nikde definován, ani blíže rozebrán. Stejně je tomu se souslovím „morální idealista“, z něhož si jistě počáteční definici zasloužilo přinejmenším adjektivum „morální“ a s ním spjaté substantivum „morálka“, jelikož s těmito termíny v práci autorka operuje velice často, přitom ne vždy je patrné, co termínem morálka míní. Vágnost užití těchto pojmů je patrná například v autorčině matoucím hodnocení opuštění domova protagonistky *Domečku pro panenky*: „I přes to, že Nořino rozhodnutí je snadno pochopitelné z morálního hlediska, z hlediska společenského je naprosto skandální“ (str. 11).

Pokud jde o terminologickou konzistentnost stojí za kritickou zmínku i to, že někde hovoří autorka o pravdě jako o tématu Ibsenových her (str. 6), jinde jako o motivu (str. 8).

V úvodu posudku jsem zmínila fakt, že již autorčina volba Ibsenových dramát je velice zajímavá a podnětná. V tomto bodě ovšem zůstal potenciál práce nenaplněn. V závěru jako by se autorka zalekla před větší syntézou, jež by přesněji vyjádřila ambivalentnost v Ibsenově tematizaci pravdy a (morálního) idealismu. Ibsenova vědomá relativizace pravdy přitom vybízí ke srovnání například s Nietzscheho perspektivismem, nicméně i bez srovnání s tímto filozofem by se o povaze a proměně vnímání pravdy v Ibsenových hrách dalo postulovat leccos zajímavého. V závěru se tak autorka po všech svých důkladných rozbořech neodvážila autoritativního zhodnocení Ibsenova pojetí pravdy a také dramatikova případného vývoje, pokud jde o mravní idealismus. Dočítáme se zde pouze tuto extrémně vágní formulaci: „Ibsenovy hry se potýkají jak s odhalením, tak i se zatajením pravdy. Jejich hlavní motivy jsou sice často shodné, každá z her však přináší jiný společností, který v dané problematice hraje největší roli.“ (str. 53).

Snad nejrušivějším aspektem práce je autorčino často zcela neadekvátní použití teatrologického termínu situace. Autorka tento výraz nadužívá pro vyjádření jakéhokoli dramatického konfliktu, peripetie, vztahu, prostě takřka pro cokoli, čímž obsah tohoto termínu zcela vyprazdňuje. Přesvědčit se o tom lze snadno: zadá-li čtenář do vyhledávání slovo situace, zjistí, že se výraz objevuje takřka na každé stránce, a to často hned několikrát. Užití termínu situace v práci svědčí o tom, že autorka neví, co tento termín přesně znamená, například to, že situace není v daném dramatu pouze jedna. I tento

termín si tedy rozhodně zasloužil počáteční definici, která by při náležitém osvojení pisatelkou následně zabránila inflaci tohoto výrazu v práci.

Pokud jde o jazyk, obsahuje práce kromě řady překlepů i mnoho neobratností, o čemž mimochodem svědčí i výše uvedený citát ze závěru, kde se dočítáme, že Ibsenovy hry se „potýkají jak s odhalením, tak i se zatajením pravdy“. Že je autorka s češtinou místy na štíru svědčí například i tento její překlad z norštiny: „Touha paní Alvingové po pravdě a svobodě ji nakonec nutí k tomu, aby se postavila čelem ke svým odpovědnostem a byla konfrontována biologickým zákonem, který ji odsuzuje...“ (str. 27).

Otázky k obhajobě:

1. Jak byste definovala termín morálka?
2. Jak byste definovala termín situace v dramatu?
3. Dochází u Ibsena v pojetí pravdy a zejména v hodnocení tzv. morálního idealisty k nějakému posunu?

Práci předběžně hodnotím jako velmi dobrou nebo dobrou.

V Praze, 30. 8. 2021

Mgr. Helena Březinová, Ph.D.